

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Zadania wychowawcze współczesnego społeczeństwa polskiego a aktywizacja społeczności lokalnych

Author: Elżbieta Górnikowska-Zwolak

Citation style: Górnikowska-Zwolak Elżbieta. (1985). Zadania wychowawcze współczesnego społeczeństwa polskiego a aktywizacja społeczności lokalnych. W: A. Radzewicz-Winnicki (red.), "Paedagogica societatis : przedmiot, zadania a współczesność" (S. 89-98). Katowice : Uniwersytet Śląski

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

ELŻBIETA GÓRNIKOWSKA

Uniwersytet Śląski

Zadania wychowawcze współczesnego społeczeństwa polskiego a aktywizacja społeczności lokalnych

Polska znajduje się obecnie w okresie wprowadzania zmian gospodarczych. Mechanizmy rynkowe, przemiany ekonomiczne stoją w centrum uwagi kierujących przedsiębiorstwami zarówno specjalistów, jak i poszczególnych obywateli. Przemiany gospodarcze ściśle wiążą się z przemianami społecznymi, mimo to na plan dalszy zeszły np. problemy wychowania. Należałoby zadać pytanie, czy system oświatowo-wychowawczy w naszym kraju jest tak dobrze rozwinięty i przynosi tak zadowalające efekty, że można sobie pozwolić na odwrócenie uwagi i przedstawienie zainteresowań w innym kierunku? Jakkolwiek w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu procesu wychowania czyni się różnorodne starania, doskonaląc system planowej działalności wychowawczo-oświatowej i opiekuńczo-wychowawczej, powołując nowe instytucje czy organizując placówki, to jednak mimo przedsięwziętych reform społeczeństwo polskie w sytuacji kryzysu ekonomicznego ujawniło również swoją „nieporadność” i nieskuteczność w sferze oddziaływania wychowawczego. Można by zastanowić się przeto, czy w tych specyficznych warunkach społecznych istnieją, a jeśli tak, to jakie, zadania wychowawcze. Jaka może być rola pedagogiki, zwłaszcza pedagogiki społecznej?

Celem niniejszego artykułu będzie zwrócenie uwagi na niektóre z przyczyn kryzysowej sytuacji współczesnego społeczeństwa wychowującego, wskazanie na wynikające zadania i możliwości ich realizacji. Autorka pragnie wykazać potrzebę zajęcia się, w większym niż dotąd stopniu, społecznością terytorialną (lokalną). Czy istnieje możliwość wzbudzenia energii społecznej niezbędnej do zainicjowania i dokonania przeobrażeń środowiska, gwarantujących zdolność oddziaływania wychowawczego.

W niniejszym artykule autorka nie pretenduje ani do wyczerpującego opisu dotychczas prowadzonych badań i rozważań teoretycznych

dotyczących społeczności lokalnych, ani do ich sytematyki. Chodzi za- ledwie o zwrócenie uwagi na niezmiernie ważny problem, któremu na- leżałoby poświęcić obszerne monograficzne studium.

Wzmózone zainteresowanie rozwojem gospodarczym, prawami eko- nomii, organizacją produkcji wynika zarówno z niemożliwości pełnego zaspokojenia wielu istotnych potrzeb człowieka, jak i z szerszych prze- mian, które dokonały się w minionych latach, a których wynikiem jest dominujący wpływ ideologii konsumpcji. Na zjawisko to zwraca uwagę Jan Szczepański, pisząc: „wystarczy przejrzeć podstawowe poro- zumienia z Gdańska, Szczecina, Jastrzębia, żeby się zorientować, że były one podyktowane przez «ducha» społeczeństwa, uważającego że tylko złe rządy i niewłaściwi ludzie sprawujący władzę spowodowali, że po- ziom konsumpcji w naszym społeczeństwie jest tak niski. Nie ma w tych porozumieniach elementów podnoszenia jakości pracy, intensywności pra- cy, kultury pracy. Piętnowanym złem społecznym jest niski poziom za- robków, złe warunki pracy, zbyt długi czas pracy itd., spowodowany przede wszystkim złymi rządami”¹.

Tymczasem, jeśli poprawa warunków ekonomicznych w społeczeń- stwach wielu krajów ma mieć charakter trwały, muszą jej towarzyszyć pewne zmiany społeczne oraz zmiany postaw ludzkich. Chodzi o pro- porcje między potrzebami konsumpcji w ścisłym znaczeniu tego słowa a potrzebami aktywności różnego rodzaju, między postawą roszczeń i po- stawą świadczeń². Wymaga to wciągnięcia do współpracy nie tylko rząd- ów poszczególnych krajów, lecz przede wszystkim samych zaintereso- wanych ludzi, którzy powinni współdziałać w układaniu programu na- prawy i w jego realizacji.

Zasada bezwzględnego posłuszeństwa wobec obowiązku była wyko- rzystywana przez wielkie cywilizacje XIX i XX wieku. Stosunek do obowiązku był podstawowym kryterium wartości człowieka. Siła państw, wielkich firm gospodarczych, potęga narodów według tej koncepcji za- leżała od obowiązkowości obywateli, pracowników, członków danego na- rodu. W Polsce ta filozofia życia nigdy się nie upowszechniła³. Charakte- rystyczne dla naszego narodu jest również niedocenianie wartości po- rządku, ładu i rygoru.

Na skutek edukacji i wychowawczego wpływu całości życia wielkie- mu wzmózeniu uległy aspiracje samostanowienia i podmiotowości. To- warzyszy im równocześnie postawa indywidualizmu, postawa wyrażająca swój stosunek do zagadnień politycznych, gospodarczych, społecznych

¹ J. Szczepański: *Zapytaj samego siebie*. Warszawa 1983, s. 93.

² B. Suchodolski: *Problemy wychowania w cywilizacji nowoczesnej*. Warszawa 1974, s. 65.

³ J. Szczepański: *Zapytaj...*, s. 125.

wzruszeniem ramion i mówieniem „oni”, postawa daleka od oceniania faktu, że wszyscy jesteśmy współgospodarzami naszego kraju i współtwórcami dokonujących się przemian. Poza tym w powstałej sytuacji coraz mniej sprawnego funkcjonowania społeczności jednostki nie odczuwają satysfakcji ani nie czują społecznych zobowiązań i odpowiedzialności. Sprawy gospodarcze, techniczne i społeczne miasta, dzielnicy i osiedla oddane w ręce profesjonalistów stają się obce mieszkańcom. Sprawowanie władzy znajduje się również w rękach zawodowych polityków i administratorów. Niezależny i niezaangażowany mieszkaniec miasta, pozbawiony możliwości oddziaływania na jego rozwój, szuka zastępczych sfer aktywności, nie zawsze korzystnych dla niego i społeczeństwa⁴.

Rzeczą szczególnie ważną w obecnych czasach wydaje się kształtowanie postawy aktywnej, właściwie skierowanej. Chodzi o walkę z łatwizną, o pasję pokonywania trudności, o pasję robienia każdej rzeczy „do końca”, nie „po lebkach”, nie „byle jak”, słowem, o jakość i kulturę pracy, której tak nam brakuje. Kształcenie postawy zaangażowania społecznego, walka z postawą indywidualizmu, nauczenie trudnej umiejętności współżycia społecznego — to zadania, które stoją przed pedagogami społecznymi. Pedagogika musi przeciwstawić się z całą energią bierności, jaką niesie z sobą cywilizacja miejska. Dzieci, młodzież, a także dorosłych trzeba przyzwyczajać do przezwycięzania trudności, do aktywności fizycznej i psychicznej.

Chodzi tu o przyspieszenie procesu rozwoju gospodarczego, o zwiększenie wydajności pracy, o lepszą, bardziej nowoczesną jej organizację, o większą inicjatywę coraz większej liczby ludzi. Blokadą wysiłków zmierzających w tym kierunku staje się również pewien typ konserwatyzmu — jak to określa Bogdan Suchodolski⁵ — istniejący w naszym kraju. Konserwatyzm postaw i upodobań, nawyków i konformizmu, sposób reagowania na sytuacje i wydarzenia, a zwłaszcza na procesy innowacyjne. Silne tendencje konserwatywne prowadzą do znaczącego zmniejszenia społecznej roli wielu instytucji lub form organizacyjnych. Nawet jeśli niekiedy podejmuje się różne próby reform i modernizacji, to najczęściej mają one charakter drobnych propozycji i przekształceń zachowujących w stanie nie naruszonym zasadniczą strukturę instytucji, które powinny być właśnie w sposób radykalny zmienione.

Jak wynika z powyższego, istnieje wiele zadań wychowawczych, wymagających podjęcia systematycznego i stałego wysiłku, jak również —

⁴ Z. Pióro: *Rozwój społeczności lokalnych w koncepcjach Organizacji Narodów Zjednoczonych*. W: *Aktywizacja i rozwój społeczności lokalnych*. Red. Z. T. Wierzbicki. Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1973, s. 252.

⁵ B. Suchodolski: *Problemy wychowania...*, s. 262—263.

co nie jest mniej ważne — wyjścia poza krąg instytucji szkolnych. Słowo „wychowanie” przestaje oznaczać wyłącznie kształtowanie dzieci, dotyczy ono również realnego uczestnictwa dojrzałych ludzi w pracach i działaniach społecznych, w kulturze. Proces wychowawczy wpływa z życia grupy społecznej, nie jest samowystarczalny, zamknięty z siebie, pozostaje społeczny i zależny od życia grupy w całym swym trwaniu⁶. Podkreśla to Florian Znaniecki, stwierdzając także, iż osobowość jest zdecydowanie bardziej zależna od społeczeństwa aniżeli od samego procesu wychowawczego, który dąży do realizacji, z różnym powodzeniem, jej idealnej postaci⁷.

Osobowość człowieka kształtują przede wszystkim małe grupy: rodzina, sąsiedztwo, społeczność lokalna. One decydują o efektach wychowania, w ich ramach spędzamy większość swego życia, poprzez nie dokonuje się przekazywanie dorobku kulturowego pokoleń i proces socjalizacji. Również tego rodzaju zjawiska, jak upowszechnianie kultury, racjonalizacja postaw, modernizacja życia poprzez akceptację innowacji mają miejsce w społeczności lokalnej.

Przedmiotem naszej uwagi będzie właśnie ostatnia z wymienionych grup. Problem aktywizacji społeczności lokalnych staje się obecnie bardzo ważny. Tkwi tu pewna szansa przywrócenia możliwości oddziaływania wychowawczego ze strony całego społeczeństwa, a także — co nie mniej istotne — przywrócenia przekonania o konieczności takich działań. W przestrzennych mikrostrukturach życia społecznego, jakimi są społeczności lokalne, dokonują się podstawowe procesy socjalizacji człowieka i powinna tworzyć się właściwa tkanka więzi międzyludzkich.

Uściślijmy interesujące nas pojęcie. Z. T. Wierzbicki „społeczność lokalną” określa jako grupę ludzi żyjących na pewnej określonej przestrzeni, na której istnieje zestaw instytucji zaspokajających podstawowe, indywidualne i społeczne potrzeby bez konieczności nadmiernych ograniczeń, oraz taki układ stosunków społecznych, iż między członkami grupy wytwarza się więź i pewne poczucie identyfikacji z grupą i miejscowością. Może to być grupa ludności zamieszkała na terenie gromady, osiedla czy miasta (lecz tylko małego miasta)⁸. Inaczej mówiąc, społeczność lokalna — to społeczność, która zaspokaja podstawowe potrzeby na wspólnym terenie zamieszkania; społeczność, w której przeważają styczności osobiste (*face to face*); społeczność o pewnej wspólnej tradycji; społeczność względnie trwała⁹.

⁶ F. Znaniecki: *Socjologia wychowania*. T. 2. Warszawa 1973, s. 77—78.

⁷ Idem: *Ludzie teraźniejsi a cywilizacja przyszłości*. Warszawa 1974, s. 101.

⁸ Z. T. Wierzbicki: *Aktywizacja i rozwój społeczności lokalnych*. W: *Aktywizacja...*, s. 17.

⁹ K. Przecławski: *Instytucje wychowania w wielkim mieście*. Warszawa 1971, s. 30.

Aktywizacja społeczności lokalnych (angielski odpowiednik tego terminu — *community development*) stwarza poważną szansę reintegracji społeczności lokalnych oraz ożywienia bądź odbiurokratyzowania pewnych instytucji, a tym samym wzmocnienia słabnących więzi społecznych w procesie wspólnego działania i pracy dla dobra własnej społeczności lokalnej¹⁰. Musimy przywiązywać wielką wagę również do tego, aby coraz więcej ludzi miało poczucie, że są współgospodarzami tego obszaru życia, w którym uczestniczą, że są współodpowiedzialni za to, co się dzieje, bo mają udział zarówno w planowaniu tego, co ma być wykonane, jak i w wykonaniu tego, co się zaplanowało¹¹.

Obecnie bowiem można zauważyć istnienie tzw. pustej przestrzeni społecznej, tj. brak grup, zrzeszeń i innych form społecznej organizacji oraz odpowiadających im zachowań, które byłyby łącznikiem między kręgami rodzinno-sąsiedzkimi a formami życia społecznego w skali całego miasta. Więzy społeczne istniejące w małych grupach i kręgach pozostają niejako w rozproszeniu, „zawisają w próżni”, nie są bowiem łączone, syntetyzowane na poziomie całego osiedla, na szczeblu lokalnej zbiorowości¹². Współczesne życie toczy się w wielkiej mierze poza osiedlem i polega ono przede wszystkim na pełnieniu funkcji w społeczeństwie globalnym, dla większości ludzi pozycje społeczne, role, prestiż, które oferuje społeczność lokalna, nie są na tyle atrakcyjne, by wpływać na zachowania, by przyciągnąć do społecznego uczestnictwa. Udział wielu ludzi w życiu społecznym zbiorowości osiedlowej ogranicza się do respektowania najogólniejszych reguł postępowania i zobowiązań natury formalnej. W związku tym społeczność osiedla oraz jej opinia publiczna (jeśli istnieje) nie dysponuje sankcjami wobec ludzi unikających włączania się w życie zbiorowe, nie obejmuje bowiem wielu dziedzin życia¹³. Jediną drogą wyjścia z tej sytuacji może być powstanie — w miejsce tradycyjnej, osobistej kontroli społecznej — „szkoły” samorządności współgospodarzenia, współodpowiedzialności za sprawy społeczne.

Praca wychowawcza podejmowana w osiedlu oraz życie społeczne niosą z sobą pewnego rodzaju konflikty, których uniknąć nie sposób, jak chociażby konflikt pomiędzy tendencją do integracji życia społecznego w osiedlu poprzez wzmacnianie stosunków osobistych pomiędzy mieszkańcami a tendencją do izolowania się rodzin i utrzymywania jedynie stosunków społecznych rzeczowych; konflikt pomiędzy tendencją do

¹⁰ Z. T. Wierzbicki: *Aktywizacja i rozwój...*, s. 12.

¹¹ B. Suchołowski: *Oświata i człowiek przyszłości*. Warszawa 1974, s. 243.

¹² J. Białas: *Miejsce placówek kulturalnych w społecznej przestrzeni osiedla*. W: *Placówki kulturalne w osiedlu spółdzielczym*. Red. S. Wawryniuk. Poznań 1978, s. 68—69.

¹³ W. Mirowski: *Społeczności miejskie w Polsce*. „Studia Socjologiczne” 1974, nr 1, s. 206.

tworzenia się społeczności osiedlowej, a więc opartej na pewnej tradycji, a tendencją do ucieczki młodych z osiedla i zakładania rodzin w innym mieście¹⁴. Inna kwestia, niezmiernie istotna, to zderzenie dwóch tendencji: pierwszej — do dalszej instytucjonalizacji wychowania i opierania pracy wychowawczej w osiedlu na działalności sformalizowanych organizacji, i drugiej — do maksymalnego wykorzystania inicjatywy i ofiarności społecznej¹⁵. Na zjawisko to zwraca uwagę wielu specjalistów w tej dziedzinie, wskazując, że życie społeczne zbiorowości lokalnych ulega daleko idącym przemianom, a modernizacja postępuje m.in. przez formalizację działań na płaszczyźnie życia społecznego i kulturalnego. Z jednej strony — tworzenie stałych struktur organizacyjnych („lokalnego szczebla”, „lokalnego oddziału”) ułatwia aktywność w danej dziedzinie życia, sankcjonuje i podkreśla wyodrębnienie i „samodzielność społeczności lokalnej”, z drugiej — trzeba pamiętać, że „rozczłonkowanie” instytucji i organizowanie nowych ma charakter w coraz większym stopniu „sformalizowany”. Wiele form społecznych zachowań pozostaje poza sformalizowanymi ramami¹⁶.

Wydaje się, że zdobyczą socjalizmu jest to, iż wiele problemów, które przed wojną można było rozwiązać jedynie w drodze ofiarności społecznej, dziś można rozwiązywać poprzez powołane do tego organizacje; równocześnie prawdą jest, że w wielu przypadkach praca wychowawcza daje rezultaty tylko wtedy, gdy opiera się na niesformalizowanej inicjatywie jednostkowej lub grupowej¹⁷.

Mówiąc o wychowaniu i pracy wychowawczej, o instytucjach podejmujących zadania w tym względzie, ani na chwilę nie można zapomnieć o instytucjach „wychowania pośredniego”, a także instytucjach nie stawiających sobie w założeniu żadnych specjalnych zadań wychowawczych, a jednak niezmiernie znaczących. Zalicza się do nich przede wszystkim zespół instytucji z zakresu tzw. kultury masowej: film, telewizję, książkę, radio, czasopisma (rozpowszechnienie się środków masowego przekazu umożliwia odbiorcom orientację w zagadnieniach gospodarczych i społecznych swoich miast i wsi, wzbudzając ich zainteresowanie tymi problemami i wywołując napięcie uczuciowe, które można wykorzystać w działaniu na rzecz rozwiązania tych problemów własnymi siłami); zakłady pracy, organizacje i stowarzyszenia ideologiczne, społeczne, młodzieżowe, sportowe itd. Różnego rodzaju instytucje terenowe, jak: rady narodowe, komitety osiedlowe, komitety blokowe, nieformalne kręgi towarzyskie i zabawowe oraz instytucje lecznictwa zwłaszcza zamkniętego,

¹⁴ K. Przecławski: *Instytucje wychowania...*, s. 37.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ W. Mirowski: *Społeczności miejskie...*, s. 206.

¹⁷ K. Przecławski: *Instytucje wychowania...*, s. 38.

jak szpitale i sanatoria. Interesujące jest zwłaszcza środowisko wielkomiejskie, oferujące wiele udogodnień wychowawczych. Bardzo trafnie pisze na ten temat Stanisław Kowalski: „ze względu na zlokalizowanie na miejscu ogółu organizacji i instytucji wychowawczych, ułatwiające kontakty między nimi, wielkie miasto jest środowiskiem dla organizowania pracy wychowawczej szczególnie korzystnym. Nie znaczy to, oczywiście, że w obrębie samego środowiska wielkomiejskiego przestrzeń nie odgrywa poważniejszej roli. Wiadomo, że ze względu na różnicowanie się środowisk wielkomiejskich w środowiska węższe — takie jak centrum, rozmaite dzielnice, osiedla — ma ona znaczenie podstawowe [...] w aspekcie różnorodności układów instytucji wychowania i zróżnicowania wpływów na proces uspołeczniania młodzieży. Powstaje pytanie, w jakim stopniu, w tym ekologicznie zróżnicowanym środowisku wielkomiejskim, wszakże w warunkach łatwych — w porównaniu z innymi środowiskami — dostępności wszystkich podstawowych dóbr, system wychowawczy funkcjonuje integralnie [...], w jakim zakresie i stopniu opanowuje on wpływy środowisk dzięki wymianie informacji i odpowiednim formom współdziałania”¹⁸.

W publikacjach naukowych z zakresu pedagogiki i socjologii niejednokrotnie podkreślano ważność zasady kompleksowości i integracji działań opiekuńczo-wychowawczych w środowisku lokalnym¹⁹. Wymaganie to wydaje się bezsporne. Mniej zgodne są poglądy w kwestii instytucji powołanej do pełnienia funkcji koordynatora. Jak wykazuje dotychczasowa praktyka, bardzo różne instytucje stają się wiodącą siłą w kojarzeniu różnorodnych działań opiekuńczo-wychowawczych w osiedlach mieszkaniowych. Zależy to zarówno od warunków obiektywnych takiej placówki (zaplecze lokalowe, finansowe, zakres kompetencji itp.), jak i od cech osób kierujących nimi, wreszcie od wnikliwego rozeznania rzeczywistych potrzeb środowiska.

Stanisław Kowalski wskazuje tu na wiodącą rolę szkoły: „Szkoła jako instytucja zawodowo-wychowawcza może i winna być — przy pomocy właściwych instancji władz lokalnych — podstawowym czynnikiem organizacji lokalnego środowiska wychowawczego”²⁰. Autor rozpatruje niektóre typy społeczności lokalnych jako determinanty roli szkoły, a także przedstawia funkcje, jakie pełniłaby szkoła skoncentrowana na życiu społeczności lokalnej, mianowicie:

- poprawa sposobu życia ludzi — dzieci, młodzieży, dorosłych;
- udostępnienie budynku jako ośrodka skupienia życia społeczności;

¹⁸ S. Kowalski: *Socjologia wychowania w zarysie*. Warszawa 1979, s. 500.

¹⁹ K. Przeclawski: *Wielkie miasto jako środowisko wychowawcze*. „Naukowiec i Wychowanie” 1968, nr 4, s. 17 i dalsze.

²⁰ S. Kowalski: *Szkoła w środowisku*. Warszawa 1969, s. 41.

- włączenie szerokiej reprezentacji społecznej do polityki i pracy szkoły;
- kierownicza rola w koordynacji sił społeczności (integracja społeczna w środowisku)²¹.

Z kolei Krzysztof Przeclawski przeprowadza analizę osiedla jako środowiska wychowawczego i wysuwa pewne sugestie dotyczące koordynacji wychowania na terenie osiedla, dzielnicy i miasta. Nie ukrywa przy tym towarzyszących mu wątpliwości²²: Czy doprowadzając do koordynacji terenowej wychowania, nie tworzymy jeszcze jednej instytucji ze wszystkimi tendencjami do tradycjonalizmu, schematyzmu i formalizmu cechującymi instytucje? Kto powinien koordynować działalność wychowawczą w terenie? Autor ten kieruje pod adresem pracy wychowawczej w osiedlu postulat²³, a mianowicie chodzi o odpowiednie zorganizowanie terenu w pobliżu domu, zgodnie z potrzebami dziecka:

- wejście (w sensie oddziaływania wychowawczego) na teren podwórka;
- potraktowanie każdego środowiska lokalnego jako środowiska wychowującego;
- tworzenie samorządów dziecięcych;
- aktywna postawa wychowawcza ogółu dorosłych mieszkańców osiedla.

Wydaje się, konkluduje Przeclawski, że niezależnie od dalszego rozwijania szkół sytuacja społeczna dojrzeje do podjęcia próby eksperymentalnego powołania odrębnej instytucji wychowawcy osiedla mieszkaniowego, tzw. społecznego wychowawcy młodzieży²⁴. Przyszłość widzi w rozwoju instytucji kierowanych przez samą młodzież, w rozwoju form opartych na samorządności młodzieży, którą należy stopniowo przygotowywać do ponoszenia odpowiedzialności za poszczególne dziedziny życia gospodarczego, politycznego, kulturalnego.

Aktywizacja społeczności lokalnych zaspokaja istotną i coraz silniej odczuwaną przez człowieka psychologiczną potrzebę zajęcia aktywnej postawy wobec zbyt szybko następujących wokół niego przemian, planowego na nie oddziaływania i afirmacji w ten sposób własnej osobowości. Jest to dziedzina potrzebująca współpracy praktyków i teoretyków. Jej rola już dziś jest bardzo doniosła, a w przyszłości będzie ona koniecznym elementem systemu wychowania i oświaty.

²¹ Ibidem, s. 130.

²² K. Przeclawski: *Miasto i wychowanie*. Warszawa 1968, s. 167.

²³ Ibidem, s. 73.

²⁴ Ibidem, s. 164.

Эльжбета Гурниковска

**Задачи в области воспитания современного польского общества
и активизация локальных коллективов**

Резюме

Автор обращает внимание на некоторые причины кризисного состояния современного воспитывающего общества, указывает принципы воспитания и возможности их реализации. В своей статье автор подчеркивает, что для того, чтобы улучшение экономических условий имело постоянный характер, оно должно сопровождаться некоторыми общественными изменениями и переменами в мировоззрении. Базируясь на мнении Ф. Знанецкого, что воспитательный процесс зависит от жизни коллектива, а среди всех групп решающее воспитательное значение имеют небольшие коллективы, предмет особого внимания становится здесь один из них — локальный коллектив.

В локальных коллективах про-

исходят основные процессы социализации человека и должна создаваться соответствующая ткань межчеловеческих уз.

Активизация этих групп успокаивает психическую потребность человека в занятии активной позиции по отношению к быстро происходящим вокруг него переменам. Одновременно создает шанс для реинтеграции локальных групп, оживления или же „отбюрократизации” некоторых институтов, а тем самым усилению общественных связей в процессе общей деятельности и труда на благо собственного локального коллектива. Активизация локальных коллективов в будущем будет необходимым элементом системы воспитания и образования.

Elżbieta Górnikowska

**Educational tasks of the contemporary Polish society
and activization of local communities**

Summary

The author points at some crisis-involving factors, developed in the modern society, indicates its educational tasks and chances of their accomplishment. The paper emphasizes the fact that the reforms of the economical system, if are to be fruitful, must be accompanied by social transforma-

tions and changes in human attitudes. Basing on F. Znaniecki's ascertainment, that the economic process is conditioned by living conditions of a group, and from among all groups small groups are the most capable to exert crucial educational influences, one of them, a local community becomes

an object of a particular attention. The fundamental socializing processes take place in local communities and here the network of human relations should be formed.

Activization of these communities satisfies the man's psychological need to assume an active attitude toward some changes that take place around.

At the same time it provides a chance to reintegrate local communities, to reform some institutions by reducing red-tape and to stimulate this way social undertakings. Activization of local communities is expected to be an important element of the educational system.